

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

**ЗВІТ
про результати відвідування
комунального закладу «Черкаський геріатричний
пансіонат Черкаської обласної ради»**

31.07.2026

м. Київ, 2026

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 31.07.2026 групою НПМ здійснено відвідування комунального закладу «Черкаський геріатричний пансіонат Черкаської обласної ради» (далі – пансіонат, заклад, установа).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Круцюк Антон Володимирович, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Коноплястий Сергій Миколайович, начальник відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Паршакова Ольга Валеріївна, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Шеремет Ганна Олександрівна, представник громадської організації;

Нестерова Олена Вікторівна, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Заклад знаходиться за адресою: вулиця Луки Святителя-хірурга, будинок 11, місто Черкаси, 18009. Будівлю введено в експлуатацію 31.12.1976 року.

Керівник закладу – Михно Олекса Кузьмович.

Відповідно до Статуту комунального закладу «Черкаський геріатричний пансіонат Черкаської обласної ради», затвердженого розпорядженням Черкаської обласної ради від 12.11.2013 № 242-р (зі змінами), заклад є стаціонарним інтернатним закладом соціального захисту, утвореним для цілодобового проживання (перебування) та догляду за громадянами похилого віку, особами зі стійкими інтелектуальними та/або психічними порушеннями, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, соціально-побутового, медичного обслуговування, соціальних послуг і комплексу реабілітаційних заходів, яким, згідно з висновком лікарської комісії за участю лікаря-психіатра, не протипоказане перебування в пансіонаті.

У складі пансіонату функціонують відділення геріатричного та психоневрологічного профілю

Заклад розрахований на перебування 160 осіб. На день відвідування в установі перебувало 156 осіб (жінок 82 та чоловіків 74). У закладі всі підопічні є дієздатними особами. Встановлену групу інвалідності мають 58 осіб (І група інвалідності – 29, II група інвалідності – 26, III група інвалідності – 3). Також у закладі перебуває 28 підопічних із числа внутрішньо переміщених осіб.

Відповідно до штатного розпису на 01.01.2026 штатна кількість працівників установи становить 141,50 штатних одиниць.

Смертність за 2025 рік становить 53 особи (жінок – 25 осіб, чоловіків – 28 осіб). Середній вік смертності у 2025 році – 79 років. Основні причини смерті: серцево-судинні захворювання, цереброваскулярні хвороби.

Смертність за період з 01.01.2026 по 31.07.2026 становить: 34 особи (жінок – 13, чоловіків – 21). Середній вік смертності за 01.01.2026 по 31.07.2026 – 76 років. Основні причини смерті: серцево-судинні захворювання.

Сума витрат на харчування на одну особу на день в середньому у закладі складає 147,00 грн, а сума витрат на медикаменти на одну особу на день в середньому складає 41,95 грн.

Заклад розміщується у п'ятиповерховій будівлі. На першому поверсі розташовані адміністративні приміщення, на інших поверхах – житлові кімнати підопічних. Територія закладу огорожена, вхід здійснюється через пропускний пункт. Прилегла територія озеленена, доглянута та перебуває у належному стані (фото 1).

Мешканцям закладу забезпечено можливість вільного пересування територією пансіонату та виходу за його межі.

Створено умови безперешкодного доступу для маломобільних осіб: будівлю обладнано пандусом, функціонує ліфт, навігаційні елементи містять інформацію, виконану шрифтом Брайля (фото 2, 3). Коридори та санітарно-гігієнічні кімнати обладнані поручнями для забезпечення безпечного пересування та користування приміщеннями підопічними з обмеженою мобільністю.

Заклад забезпечений гарячим та холодним водопостачанням, водовідведенням, електроживленням.

У пансіонаті проведено мережу Інтернет та встановлено Wi-Fi роутери, що забезпечують підопічним можливість вільного доступу до Інтернету.

Для забезпечення права підопічних на підтримання сімейних та соціальних зв'язків облаштовано кімнату для зустрічей із відвідувачами, в якій за потреби передбачена можливість їхнього тимчасового перебування (з ночівлею).

Створено можливість задоволення релігійних потреб підопічних, у вільному доступі облаштовано відповідну кімнату.

Функціонує «Скринька душевного тепла», за допомогою якої підопічні можуть залишати звернення, побажання та повідомлення.

Для підопічних створено окрему кухню, обладнану плитою, де вони за власним бажанням можуть самостійно готувати їжу відповідно до своїх уподобань.

Житлові приміщення та санітарно-гігієнічні кімнати обладнано кнопками виклику персоналу, що забезпечує можливість своєчасного отримання підопічними необхідної допомоги.

Організовано цілодобовий питний режим, на кожному поверсі встановлено кулери з питною водою. Забезпечено належні соціально-побутові та житлові умови проживання підопічних, житлові кімнати оснащені необхідними меблями та побутовою технікою (холодильниками, телевізорами, мікрохвильовими печами). У закладі дотримуються санітарні, будівельні та протипожежні вимоги, функціонує система протипожежної сигналізації.

У пансіонаті організовано надання перукарських послуг для підопічних, функціонує перукарня (працює перукар), що забезпечує можливість отримання мешканцями закладу послуг з догляду за зовнішнім виглядом.

Пансіонат забезпечений генератором потужністю 120 кВт та чотирма резервними генераторами меншої потужності.

П'ять подружніх пар, які проживають у закладі, забезпечені умовами для спільного проживання та ведення спільного побуту відповідно до їхніх потреб.

У закладі забезпечено харчування з дотриманням санітарних вимог і технологічних процесів, організовано чотириразове збалансоване харчування, а харчоблок оснащений необхідним обладнанням, зокрема морозильними камерами для зберігання всіх видів продукції.

Ведеться журнал здоров'я працівників харчоблоку.

У харчоблоці закладу організовано власне випікання хліба та хлібобулочних виробів для забезпечення потреб підопічних.

На харчові продукти наявні документи, що підтверджують їх якість та безпечність (сертифікати, декларації або інші супровідні документи відповідно до законодавства), а також здійснюється їх належний облік.

Під час відвідування встановлено, що харчування підопічних організовано з урахуванням їхнього стану здоров'я та дієтичних потреб. Зокрема, 19 осіб отримують харчування за дієтою, призначеною при цукровому діабеті, 40 осіб – відповідно до дієтичних рекомендацій при захворюваннях шлунково-кишкового тракту, інші підопічні – з урахуванням рекомендацій щодо харчування при серцево-судинних захворюваннях.

Перед входом до їдальні облаштовано умивальники для миття рук. Приміщення харчоблоку обладнані справними витяжними системами, кондиціонером та протимоскітними сітками. Харчові продукти промарковані, дотримуються вимоги щодо товарного сусідства під час їх зберігання.

Затверджено перспективне меню, здійснюється контроль якості готових страв із веденням бракеражного журналу та зберіганням добових проб. Ведеться контроль температурного режиму холодильного обладнання шляхом заповнення відповідних карток обліку, при цьому кожне холодильне обладнання оснащене термометрами для контролю температури зберігання харчових продуктів.

Підопічні, які не перебувають на постільному режимі, під час прийому їжі користуються звичайним неметалевим посудом.

Заклад має безстрокову ліцензію на провадження медичної практики (серія АЕ № 197670), видану 25.04.2013.

Медична частина закладу включає кабінет лікаря, два пости чергових медичних сестер, маніпуляційний кабінет, аптечний склад, стоматологічний кабінет, стерилізаційну та фізіотерапевтичний кабінет.

У стоматологічному кабінеті підопічним надається безоплатна стоматологічна допомога.

У фізіотерапевтичному кабінеті проводяться фізіотерапевтичні процедури, зокрема дарсонвалізація, електрокардіотерапія, парафінотерапія, ультрависокочастотна терапія, а також використовуються апарати для стимуляції м'язів і масажне обладнання.

У нічний час медичний супровід підопічних забезпечують дві чергові медичні сестри та 12 молодших медичних сестер (санітарок).

У працівників, залучених до надання соціальних послуг, наявні медичні книжки. За звітний період медичні огляди працівників проведено в повному обсязі.

Визначення індивідуальних потреб отримувачів соціальних послуг та складання індивідуальних планів надання соціальних послуг проводяться відповідно до вимог законодавства.

Підопічним забезпечено можливість отримання психологічної підтримки, яку надає практичний психолог закладу.

Підопічні забезпечені засобами реабілітації відповідно до індивідуальних програм реабілітації у встановлені строки, зокрема засобами малої механізації, ортопедичним взуттям, зубним протезуванням, окулярами та слуховими апаратами.

Усі підопічні мають укладені декларації з сімейними лікарями.

Керівником закладу від 11.08.2025 затверджено Порядок дії чергового персоналу на випадок виникнення аварійних, надзвичайних ситуацій в нічний час, вихідні та святкові дні.

На вікнах житлових кімнат встановлено самостійно виготовлені пристрої, які обмежують ширину відкривання вікон, що забезпечує можливість провітрювання приміщень та підвищує рівень безпеки підопічних.

На інформаційних стендах закладу наявна інформація про права і обов'язки підопічних, адреси і контактні дані посадових осіб, до яких підопічні та персонал можуть звернутися у разі порушення їх прав, інформація про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини тощо. В коридорах закладу здійснюється відеоспостереження, про що наявні попереджувальні таблички.

Налагоджено співпрацю закладу із системою безоплатної правничої допомоги, у межах якої укладено відповідний меморандум про співпрацю.

Приділяється значна увага організації культурно-дозвілєвої діяльності та соціальній адаптації підопічних. Функціонує Університет третього віку «Барви життя», діяльність якого здійснюється відповідно до затвердженого директором

положення. До навчання залучено 25 підопічних, які беруть участь у лекціях, презентаціях, практикумах, майстер-класах та інших освітніх заходах за різними напрямками, зокрема з інформаційних технологій, мистецтва, духовного розвитку, психології щастя та довголіття, основ життєвої гармонії. До проведення занять та зустрічей залучаються представники творчих професій, науковці, громадські діячі та інші запрошені особи. Відвідувати окремі заходи можуть також інші особи, які не є учасниками Університету третього віку.

Крім того, директором закладу затверджено програму факультету життєвої мудрості та гармонії, відповідно до якої проводяться тематичні заняття з підопічними.

Організатором культурно-дозвілєвої діяльності щомісяця складається та реалізується план заходів. Для підопічних регулярно проводяться лекції, перегляд кінофільмів, караоке, музикотерапія, фізкультурно-оздоровчі заняття, заняття зі скандинавської ходьби, функціонують гуртки «Цікаве дозвілля та рукоділля» і «Теплі ноти літнього дня», під час роботи яких підопічні займаються творчою діяльністю, вокалом та музичним дозвіллям.

Керівництвом закладу здійснюється співпраця з благодійними організаціями, спрямована на підтримку діяльності закладу та покращення умов проживання підопічних. У результаті такої співпраці заклад отримав гуманітарну допомогу: у 2025 році на загальну суму 799 049,76 грн, за I півріччя 2026 року на суму 559 730,61 грн.

Під час відвідування відбулося конфіденційне спілкування з 75 підопічними та 10 працівниками закладу.

Скарг на жорстоке поводження, якість догляду та умови проживання від підопічних не надходило.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування групи НПМ здійснено 28.02.2025, за результатами якого групою НПМ виявлено порушення прав:

на життя та безпеку;

на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло;

на доступність, зокрема для осіб з інвалідністю та маломобільних осіб.

За результатами попереднього відвідування НПМ вносились такі рекомендації:

1. Черкаській обласній військовій адміністрації та Черкаській обласній раді:

вжити невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності; забезпечити контроль за додержанням прав підопічних закладу; облаштувати укриття.

2. Комунальному закладу «Черкаський геріатричний пансіонат Черкаської обласної ради»:

вжити заходів щодо усунення порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду у відділенні, виявлених під час відвідування, та їх недопущення у подальшій діяльності;

забезпечити дотримання встановлених норм житлової площі на одну особу;

облаштувати житлові кімнати достатньою кількістю твердого інвентарю, зокрема стільцями;

встановити у житлових кімнатах кнопки виклику персоналу;

обладнати приміщення закладу системою тривожної сигналізації;

забезпечити можливість перебування маломобільних та ліжкових підопічних на свіжому повітрі.

Зазначені рекомендації виконано в переважній більшості.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя та безпеку (стаття 11 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, стаття 27 Конституції України).

1. Статтею 11 Конвенції про права осіб з інвалідністю передбачено, що держава відповідно до своїх зобов'язань за міжнародним правом, зокрема міжнародним гуманітарним правом та міжнародним правом з прав людини, вживає усіх необхідних заходів для забезпечення захисту й безпеки осіб з інвалідністю у ситуаціях ризику, зокрема в збройних конфліктах, надзвичайних гуманітарних ситуаціях та під час стихійних лих. Під час дії воєнного стану, надзвичайних ситуацій облаштування на території закладу захисних споруд (сховища та протирадіаційні укриття, споруди подвійного призначення та найпростіші укриття) є умовою для збереження життя людини.

Проте в закладі відсутні захисні споруди (укриття) та будь-які обладнані підвальні приміщення, які мають забезпечувати можливість безпечного перебування підопічних у разі повітряної тривоги або обстрілів, що не відповідає вимогам пункту 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198, абзацу другому підпункту 2 пункту 5 Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185, та Вимогам щодо утримання, облаштування та експлуатації об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту, затвердженим наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579. У разі оголошення сигналу «Повітряна тривога» у регіоні підопічні продовжують перебувати у житлових кімнатах.

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 48 Конституції України).

2. У ході аналізу виконання натуральних норм харчування за період з 01.04 по 01.06.2026 встановлено невиконання затверджених показників за окремими групами продуктів харчування. Зокрема, не забезпечено дотримання норм споживання фруктів свіжих та консервованих. Виявлені порушення свідчать про неналежне забезпечення збалансованого та повноцінного харчування підопічних, які перебувають на повному державному утриманні, та є порушенням вимог Натуральних добових норм харчування в інтернатних установах для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю, вищих навчальних закладах I-II рівня акредитації сфери управління Мінсоцполітики, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 № 324.

3. У холодильнику, розміщеному на житловому поверсі закладу, де персонал зберігає харчові продукти, у тому числі підопічних, встановлено порушення правил товарного сусідства, що може призвести до перехресного забруднення харчових продуктів та погіршення їх якості (фото 4).

Окрім цього, виявлено немарковані харчові продукти, що суперечить вимогам пункту 1 статті 32 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», що унеможливорює визначення строків їх придатності та відповідності умовам зберігання.

Також встановлено, що у холодильнику відсутній термометр, а також не ведеться журнал контролю температурного режиму, чим порушуються вимоги пункту 2 частини першої статті 41 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів».

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України).

4. У закладі ведеться Журнал обліку фактів виявлення тілесних ушкоджень. Водночас встановлено відсутність довідок первинної облікової документації за формою № 511/о «Довідка № ____ про фіксацію тілесних ушкоджень», оформлення яких передбачено наказом МОЗ 02.02.2024 № 186. Відповідно до вимог зазначеного наказу, довідка за формою № 511/о підлягає оформленню у разі виявлення в особи будь-яких тілесних ушкоджень незалежно від характеру їх походження як у закладах з надання психіатричної допомоги, так і в закладах соціального захисту населення. Неналежне документування фактів виявлення тілесних ушкоджень створює ризик втрати важливої інформації та може ускладнювати або унеможливлювати проведення повного й ефективного розслідування обставин травмування в подальшому.

5. Під час відвідування встановлено, що у закладі відсутній журнал реєстрації амбулаторних пацієнтів (форма первинної облікової документації № 074/о), що є порушенням вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України від 14.02.2012 № 110 «Про затвердження форм первинної облікової документації та Інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування».

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Черкаській обласній військовій адміністрації забезпечити:

контроль за додержанням прав підопічних;

вжиття невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності закладу;

облаштування укриття з урахуванням вимог чинного законодавства.

2. Комунальній установі «Черкаський геріатричний пансіонат Черкаської обласної ради» забезпечити:

виконання натуральних норм харчування відповідно до встановлених вимог;

дотримання правил товарного сусідства під час зберігання харчових продуктів у холодильнику;

належне маркування харчових продуктів відповідно до вимог законодавства із зазначенням необхідної інформації про строки їх придатності;

облаштування холодильника термометром та організувати ведення журналу контролю температурного режиму;

належне документування випадків виявлення тілесних ушкоджень;

ведення журналу реєстрації амбулаторних пацієнтів.

Додатки: фотоматеріали на 1 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ

**Головний спеціаліст відділу реалізації
національного превентивного
механізму в закладах соціального
забезпечення та освіти Департаменту з
питань реалізації національного
превентивного механізму
Секретаріату Уповноваженого
Верховної Ради України з прав
людини**

Антон КРУЦЮК

Фотоматеріали

фото 1

фото 2

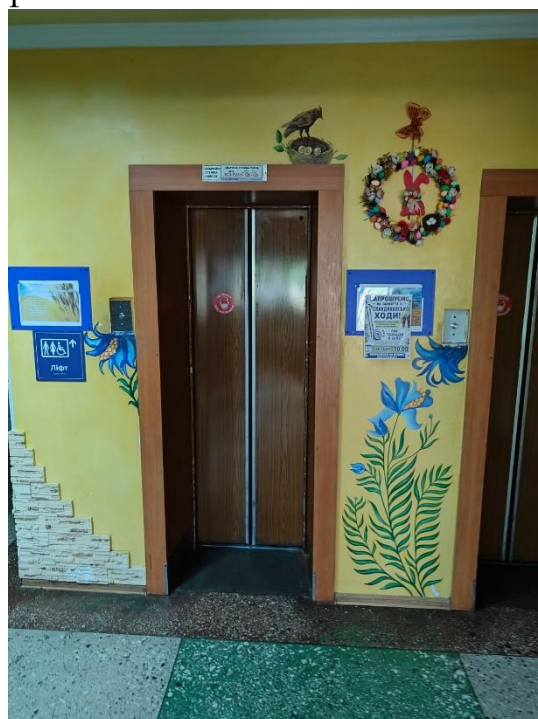

фото 3

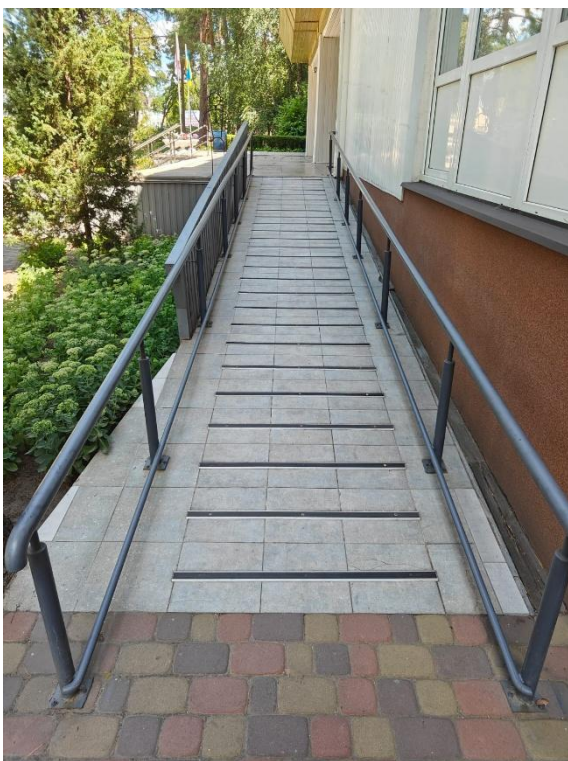

фото 4

